

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01908	Introdución ao feito relixioso e ao cristián	1c	6
P02G120V01910	Literatura infantil e xuvenil	1c	6
P02G120V01911	Recursos para o ensino das matemáticas	1c	6
P02G120V01927	Música nas culturas	1c	6
P02G120V01928	Expresión corporal e danza	1c	6
P02G120V01944	A linguaxe corporal	1c	6
P02G120V01945	Actividade física e diversidade na escola	1c	6
P02G120V01981	Prácticas externas: Practicum	An	48
P02G120V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao feito relixioso e ao cristián**

Materia	Introdución ao feito relixioso e ao cristián			
Código	P02G120V01908			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Profesorado	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Correo-e	sanjosedepontevedra@gmail.com			
Web				
Descrición	Esta materia ensina o fenómeno relixioso, e en concreto, o cristianismo, a través das súas fontes (Biblia) xeral			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa
C19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación
C22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade
C23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible
C29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
C34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico

C36	Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura
C37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D9	Traballo en equipo
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer as áreas curriculares de Educación primaria	A1 A2 A3 A4 A5	B1	C5	D1 D3 D12 D15
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino		B2 B4 B12	C6 C19 C34 C37	D1 D2 D3
Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B10 B11 B12	C2 C5 C6 C10 C19	D1 D2 D12
Coñecer e aplicar no aula as tecnoloxías da información e a comunicación		B10 B11	C29	D15 D16 D19 D20
Coñecer os principios básicos das ciencias sociais. Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais		B12	C2 C36	D1 D2 D3 D9
Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura		B1 B11	C22 C36	D1 D2 D3 D9 D12
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos alumnos		B1 B12	C5 C37 C64	D1 D2 D3 D9 D14 D15
Coñecer os principais contidos do feito relixioso cristián			C36 C45	D1 D2 D3 D14 D15
Coñecer o feito relixioso nas diversas culturas, así como a súa influencia social, ética e cultural		B7	C22 C23 C36	D1 D2 D3 D14 D15 D18

Contidos

2. APRENDER A ENSIÑAR NA AREA DE RELIXIÓN 2. Principales cuestións da Pedagogía da relixión

3. PRÁCTICA DOCENTE A ENSEÑANZA RELIXIOSA 3. Líñas de investigación actuais da didáctica da relixión

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	12	24
Traballo tutelado	6	6	12
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	42	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	12	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos relacionados coa materia
Traballo tutelado	Resolución de casos prácticos relacionados coa metría
Lección maxistral	Exposición de contidos da materia con apoio de material escrito

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atenderase a través de tutorías e na aula
Traballo tutelado	Atenderase a través de tutorías e na aula

Probos	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Atenderase a través de tutorías e na aula
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atenderase a través de tutorías e na aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	Comentario de texto	10	B12	C23 C34 C64	D1 D14 D16 D18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Unha proba teórico-práctica sobre os contidos	80	B1 B2 B4 B10 B11 B12	C5 C10 C19 C37	D1 D2 D3 D14 D15
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cuestións candentes socioreligiosas	10	B7 B12	C2 C6 C22 C29 C34 C36 C64	D1 D3 D9 D12 D14 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos que non superen a materia en primeira convocatoria ou aqueles que non se presenten poderán facer uso da SEGUNDA CONVOCATORIA na que se propondrá unha proba teórico-práctica sobre os contidos xerais do curso. Os alumnos non asistentes farán unha proba escrita sobre os contidos da materia.

Os exames pódense consultar na web da facultade <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BIBLIA (Edición Biblia de Jerusalén,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen manterase a metodoloxía principal, tendo en conta as circunstancias. O curso basease na exposición presencial (que no caso necesario pasariase ás titorias ou desenrolariase a través de transmisión en vídeo conferencia-

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Catecismo da Igrexa Católica

Pedagogía y didáctica de la religión católica (Pablo de Andrés Abaleta) Ed. Monte Carmelo

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

as probas manteñense co mesmo porcentaxe de valoración.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura infantil e xuvenil**

Materia	Literatura infantil e xuvenil			
Código	P02G120V01910			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Agrelo Costas, María Eulalia			
Profesorado	Agrelo Costas, María Eulalia			
Correo-e	magrelo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporcionaralle ao futuro docente formación literaria, técnicas e recursos para que as nenas e os nenos de Educación Primaria valoren e gocen a literatura. Ademais presta especial atención ao desenvolvemento da creatividade lingüística e literaria.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
C1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar
C3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións
C7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12
C22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade
C44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C48	Fomentar a lectura e animar a escribir
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D18	Creatividade
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer o currículo escolar da lingua e a literatura na Educación Primaria.	A1	C1	D2
	A2	C3	
	A3	C7	
	A4	C44	
	A5	C45	

Adquirir formación literaria e lingüística e comprender os principios que contribúen á formación persoal e social desde a literatura.	A1 A2 A3 A4 A5	B3	C1 C44	D1 D3
Coñecemento dos usos expresivos da linguaxe como fundamento para a comprensión da literatura, e valoración do texto literario como medio de comunicación.	A1 A2 A3 A4 A5		C1 C44 C45 C48	D1 D3
Coñecer o proceso de adquisición e desenvolvemento da competencia literaria en lectores iniciais e en lectores formados.	A1 A2 A3 A4 A5		C1 C3 C7 C44 C45 C48	D1 D3
Coñecer os principais autores, obras e persoaxes da literatura infantil e juvenil, además da tradición e o folclore.	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3	C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D12 D18
Saber desenvolver estratexias didácticas para que a iniciación literaria sexa fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A1 A2 A3 A4 A5		C44 C45 C48	D1 D2 D3 D18
Coñecer métodos para incentivar a lectura estética e a lectura comprensiva. Saber aplicar estratexias didácticas para a comprensión e interpretación das obras literarias.	A1 A2 A3 A4 A5	B4	C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D18
Saber seleccionar textos adecuados para elaborar propostas didácticas orientadas á formación literaria en cada un dos tres ciclos de Educación Primaria.	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B4	C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D18
Valorar o texto literario como fonte de coñecemento de outros mundos, tempos, linguas e culturas.	A1 A2 A3 A4 A5	B3	C22 C45 C48	D1 D2 D3 D12 D20
Fomentar a creatividade lingüística e literaria.	A1 A2 A3 A4 A5	B3	C48	D3 D18

Contidos

Tema	
1. Introducción á literatura infantil e xuvenil	Ensin e aprendizaxe da literatura de tradición oral e o folclore. Clásicos da literatura infantil e xuvenil. Tendencias, autores e obras principais da literatura infantil e xuvenil actual.
2. A educación literaria	Lingua, literatura e cultura. Tipoloxías e xéneros literarios. A competencia literaria. A literatura infantil e xuvenil na formación do lector literario. Tratamento didáctico da literatura en Educación Primaria. Obxectivos. Metodoloxía. Selección de textos para valorar e gozar coa literatura. Desenvolvemento de experiencias educativas e de materiais didácticos no eido literario.
3. Os talleres de creación literaria	Produción de textos. Técnicas e estratexias para fomentar a creatividade lingüística e literaria do alumnado. Propostas didácticas. Actividades de creación na aula.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	30	42

Presentación	20	45	65
Traballo tutelado	18	22	40
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos da materia, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, actividade ou proposta educativa a desenvolver polo estudantado.
Presentación	Elaboración e presentación dun traballo práctico en grupo sobre aspectos relacionados coa materia e a súa aplicación na aula.
Traballo tutelado	O alumnado desenvolverá propostas didácticas, experiencias educativas, actividades de creación literaria etc. baixo as directrices e supervisión da profesora.
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentar a materia ao alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións nas que se fomentará o debate e reflexión ao redor dos contidos tratados, poñendo en valor as aprendizaxes previas e os coñecementos do alumnado, ao que se lle responderá a calquera dúbida ou cuestión de interese para a temática abordada. En caso de que as aulas se teñan que desenvolver baixo a modalidade mixta ou non presencial recorrerase ás videoconferencias e aos foros da plataforma universitaria.
Presentación	Os traballos que se realicen e/ou expoñan serán resultado da colaboración alumnado/profesora para provocar a retroalimentación constante no proceso de ensino-aprendizaxe e lograr os obxectivos propostos. En caso de que as aulas se teñan que desenvolver baixo a modalidade mixta ou non presencial recorrerase ao correo electrónico, ás videoconferencias e aos foros da plataforma universitaria para manter un contacto fluído e directo. Nestes dous últimos casos, sempre será baixo previa cita.
Traballo tutelado	A profesora estará á disposición de calquera consulta ou dúbida que se teña a ben realizar nas aulas presenciais ou remotas, así como no horario de titoría a través das videoconferencias, foros da plataforma universitaria e correo electrónico, sempre baixo previa cita.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
			A1	B2	C1	D1
Presentación	Valorarase a motivación, a aplicación didáctica, os recursos empregados, a creatividade, a expresión etc.	40	A2	B3	C3	D2
			A3	B4	C7	D3
			A4		C22	D12
			A5		C44	D18
					C45	D20
Traballo tutelado	A participación activa e a implicación nas tarefas de aula serán obxecto de avaliación continua.	10	A1	B2	C1	D1
			A2	B3	C3	D2
			A3	B4	C7	D3
			A4		C22	D12
			A5		C44	D18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas sobre contidos da materia.	50			C45	D20
					C48	
					C3	D1
					C7	D2
					C44	D3
			C45			
			C48			

Outros comentarios sobre a Avaliación

Valorarase a participación do alumnado en eventos científicos (congresos, xornadas...), en caso de que se poidan realizar.

Para superar a materia será requisito imprescindible aprobar tanto o exame coma cada un dos traballos que se establezan.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán de novo avaliadas na convocatoria de xullo.

Para ser avaliado como alumnado presencial, ha de asistirse ao 80% das aulas.

Aquel estudiantado que, por causa xustificada, NON POIDA ASISTIR regularmente será avaliado cunha proba escrita e a elaboración de tarefas. Desde o inicio das aulas, este alumnado porase en contacto coa docente para establecer un plan de traballo.

As datas do exame pódense consultar na páxina web da facultade (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BALLESTER ROCA, J, **La formación lectora y literaria**, Graó, 2015

CERRILLO, P., **Literatura infantil y juvenil y educación literari**, Cincel, 2007

GARCÍA PADRINO, J., **Historia crítica de la literatura infantil y juvenil en la España actual**, Marcial Pons, 2018

GARCÍA TEIJEIRO, A., **A poesía necesaria. Lectura e creación poética dentro da aula**, Galaxia, 2009

ROIG RECHOU, B.-A. (coord.), **Historia da Literatura Infantil e Xuvenil galega**, Edicións Xerais de Galicia, 2015

Bibliografía Complementaria

BUTIÑA, J. e outros, **Guía de teatro infantil y juvenil**, AEALIJ, 2002

CERRILLO, P., **¿Dónde está el niño que yo fui?**, Akal, 2004

CERRILLO, P. e GARCÍA PADRINO, J. (coords.), **Presente y futuro de la literatura infantil**, Universidad de Castilla-La Mancha, 2000

CERRILLO, P. e SÁNCHEZ ORTIZ, C., **La palabra en la memoria (Estudios de Literatura popular infantil)**, Universidad de Castilla-La Mancha, 2008

GIL, C., **¡A jugar con los poemas! Taller de poesía para niños**, CCS, 2003

GONZÁLEZ BOULLOSA, P., **Cando o rei por aquí pasou. Libro do folclore infantil galego**, Edicións Xerais de Galicia, 1997

HUERTAS GÓMEZ, R., **Poesía infantil y creatividad**, CCS, 2007

RODARI, G., **Gramática da fantasía**, Kalandraka, 2004

ROIG RECHOU, B.-A., **A literatura infantil e xuvenil galega no século XXI. Seis claves para entendela mellor**, Asociación de Amigos del Libro Infantil y Juvenil/, 2008

ROIG RECHOU, B.-A., P. LUCAS DOMÍNGUEZ e I. SOTO LÓPEZ (coords), **Teatro infantil. Do texto á representación**, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2007

ROIG RECHOU, B.-A., I. SOTO LÓPEZ e M. NEIRA RODRÍGUEZ (coords), **A poesía infantil no século XXI (2000-2008)**, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2008

ROIG RECHOU, B.-A., I. SOTO LÓPEZ e M. NEIRA RODRÍGUEZ (coords.), **O álbum na Literatura Infantil e Xuvenil (2000-2010)**, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2011

RUIZ CAMPOS, A., **Literatura infantil: Introducción a su teoría y práctica**, Guadalmena, 2000

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica da lingua e literatura: Español/O05G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/O05G120V01501

Outros comentarios

Recoméndase asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación por parte da profesora do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedementais.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

En caso de que as aulas se impartan a través da modalidade mixta ou non presencial, mantéñense as mesmas metodoloxías docentes a través do Campus Remoto e da plataforma universitaria.

- Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

O alumnado será atendido no horario de titoría a través do correo electrónico e do Campus Remoto, neste caso, con previa cita.

- Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Os contidos serán os mesmos en calquera das modalidades de docencia.

- Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A través da plataforma universitaria, poñerase a disposición do alumnado o material imprescindible para o desenvolvemento do proceso ensino-aprendizaxe.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

En función do momento no que o desenvolvemento ordinario da aulas se vexa alterado, explicaranse e expoñeranse nos espazos que proceda, e seguindo as indicacións que se reciban, as modificacións que experimenten as probas, traballos etc. e as porcentaxes de valoración.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Recursos para o ensino das matemáticas**

Materia	Recursos para o ensino das matemáticas			
Código	P02G120V01911			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Marta			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Marta			
Correo-e	martapr@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Con esta materia o alumnado adquirirá as competencias e coñecementos necesarios de matemáticas para o desenvolvemento da súa profesión.			

Competencias

Código	
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C38	Adquirir competencias matemáticas básicas (numéricas, cálculo, geométricas, representacións espaciais, estimación e medida, organización e interpretación da información, etc)
C39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas
C40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá
C41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico
C42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D21	Iniciativa e espírito emprendedor

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

1. Adquirir competencias matemáticas básicas.	B1 B10 B11	C38	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D14 D16 D17 D18 D21
2. Coñecer o currículo escolar de matemáticas.	B1 B2 B4	C39 C42	D6 D9 D13 D16
3. Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas.	B2 B4 B6 B10 B11	C40	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D9 D13 D14 D18
4. Expor e resolver problemas vinculados coa vida cotiá.	B1 B2 B4 B6 B10 B11	C40	D1 D2 D3 D5 D7 D9 D13 D14 D16 D17 D18
5. Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do coñecemento científico	B1 B4 B10 B11 B12	C41	D6 D9 D13 D16 D18 D21

Contidos

Tema	
Resolución de problemas	Estratexias
Materiais para o ensino do cálculo	Números e operacións
Materiais para o ensino da xeometría.	Xeometría no plano e no espazo
Materiais para o ensino da medida	Medidas do tempo, lonxitudes, ángulos, áreas e volumes
Novas tecnoloxías.	Recursos en internet. Software para o ensino/aprendizaxe das matemáticas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	2	4
Prácticas de campo	25	40	65
Aprendizaxe-servizo	25	40	65
Exame de preguntas obxectivas	2	14	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticas de campo	Intervencións educativas de ensino e aprendizaxe en centros de Educación Primaria. Utilizaranse Aprendizaxe Colaborativa e Aprendizaxe e Servizo como metodoloxías integradas na actividade.
Aprendizaxe-servizo	ApS-MatIncl: Intervencións educativas de ensino e aprendizaxe de cuestións de economía doméstica en colaboración con Down-Vigo. Proxecto ApS da Universidade de Vigo 2021. Utilizarase Aprendizaxe Colaborativa como metodoloxía integrada na actividade.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	Atención e resolución de dúbidas ao alumnado en relación ás diferentes actividades da materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de *tutoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C. Para a realización das titorías empregaranse medios telemáticos (correo electrónico, foro de faitic, campus remoto, ...)
Prácticas de campo	Atención e resolución de dúbidas ao alumnado en relación ás diferentes actividades da materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de *tutoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C. Para a realización das titorías empregaranse medios telemáticos (correo electrónico, foro de faitic, campus remoto, ...)
Aprendizaxe-servizo	Atención e resolución de dúbidas ao alumnado en relación ás diferentes actividades da materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de *tutoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C. Para a realización das titorías empregaranse medios telemáticos (correo electrónico, foro de faitic, campus remoto, ...)
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Atención e resolución de dúbidas ao alumnado en relación ás diferentes actividades da materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de *tutoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C. Para a realización das titorías empregaranse medios telemáticos (correo electrónico, foro de faitic, campus remoto, ...)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de campo	Portafolio das prácticas realizadas	35	
Aprendizaxe-servizo	Portafolio das actividades realizadas	35	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo en que se estableza na guía docente).
- En caso de non ter superada a materia na primeira edición de actas, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xuño-xullo.
- A participación nas prácticas de camp é **voluntaria**. Os alumnos que non participen en dita metodoloxía seguirán o sistema de avaliación para non asistentes descrito a continuación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES E FIN DE CARREIRA

Exame de preguntas obxectivas

Descrición: probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.

Cualificación: 60%.

Competencias avaliadas: CE38, CE39, CE42

Traballo tutelado:

Descrición: deseño de secuencias didácticas con materiais tendo en conta as competencias do curriculum de matemáticas na Educación Primaria

Cualificación: 40%

Competencias avaliadas: todas as da materia

As datas oficiais dos exames poden ser consultadas na páxina web da facultade (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Casallana, M.T., **Iniciación a la Matemática. Materiales y recursos didácticos**, 1, Santillana, 1988

Chamorro, M. C., **Didáctica de las Matemáticas para Primaria**, 1, Pearson Education, 2003

Godino J. D. Y otros, **Didáctica de las Matemáticas para Maestros**, 2004

Godino J. D. Y otros, **Matemáticas para Maestros**, 2004

Resnik, L. y Ford, W., **La enseñanza de las matemáticas y sus fundamentos psicológicos**, 1, Paidós/MEC, 1990

Rico, L., **Conocimiento numérico y formación del profesorado**, 1, Servicio publicaciobes Universidad de Granada, 1995

Skemp, R., **Psicología del aprendizaje de las matemáticas**, 1, Morata, 1980

Bibliografía Complementaria

Alsina, C. y otros, **Invitación a la geometría**, 1, Síntesis, 1987

Baroody, A., **El pensamiento matemático de los niños**, 1, Visor/MEC, 1988

Beard, R. M., **Psicología evolutiva de Piaget: una hipótesis para educadores**, 1, Kapelusz, 1979

Dickson, L. et al., **El aprendizaje de las Matemáticas**, 1, Labor, 1991

Guibert, A. et al., **Actividades geométricas para Educaión Infantil**, 1, Narcea, 1993

Lovell, S., **El desarrollo de los conceptos básicos y científicos en los niños**, 1, Morata, 1977

Orton A., **Didáctica de las matemáticas. Cuestiones, teoría y práctica en el aula**, 1, Morata/MEC, 1990

Piaget, J. y Szeminska, A., **Génesis del número en el niño**, 1, Guadalupe, 1973

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas e a súa didáctica I/P02G120V01304

Matemáticas e a súa didáctica II/P02G120V01405

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Mantéñense todas as metodoloxías docentes que se implementarán co apoio das ferramentas postas a disposición pola Universidade de Vigo (Foro Fatic, Campus Remoto, etc).

* Para o desenvolvemento das titorías o mecanismo non presencial de atención ao alumnado utilizaranse as ferramentas postas a disposición pola Universidade de Vigo (Foro Fatic, Campus Remoto, etc).

* Para o desenvolvemento das clases utilizarase o Campus Remoto.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Mantense a ponderación das actividades de avaliación.

* Para a realización das actividades de avaliación utilizaranse as ferramentas postas a disposición pola Universidade de Vigo (Faitic, Campus Remoto, etc).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Música nas culturas**

Materia	Música nas culturas			
Código	P02G120V01927			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Aproximación á música como parte da cultura, ás súas funcións sociais e simbólicas, tanto dentro de contextos históricos como contemporáneos e en ámbitos xeográficos diversos, comprendendo non só a tradición europea.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música ten no contexto actual, nas diferentes culturas e tradicións do mundo, con especial atención ao noso ámbito cultural máis inmediato.	A1	D1
	A3	D2
	A5	D6
		D13
		D14
Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que se encontran bo noso medio inmediato: música culta, tradicional e popular.	A1	D1
	A3	D2
	A5	D6
		D13
		D14
	D16	

Adquirir recursos para fomentar o uso de toda a variedade de estilos musicais dentro da acción pedagóxica.	A1 A2 A3 A4	D1 D2 D6 D8 D14 D18
Adquirir a competencia para a busca autónoma de recursos nas principais fontes documentais de música de todos os estilos pertinentes (cultura, tradicional e popular).	A1 A2 A3 A4	D1 D2 D6 D8 D14 D16 D18
Desenvolver a capacidade para o achegamento e observación crítica de realidades específicas da música en diversos ámbitos culturais. Para a súa valoración e a presentación dos resultados deste achegamento crítico.	A2 A3 A4 A5	C56 D1 D2 D6 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D18
Desenvolver o sentido crítico ante os fenómenos de mass-mediatización e os problemas da homoxeneización cultural nun mundo globalizado.	A3	D1 D6 D13 D14 D16

Contidos

Tema

1. As funcións da música	a. Música como cultura b. Funcións sociais da música c. A música como marcador social: étnico, xeográfico, político, de idade, etc.
2. A música na tradición culta europea: Algunhas aproximacións	a. O mundo da ópera b. Música, literatura e poesía no mundo medieval c. Música e arte no romanticismo europeo
3. A música de tradición oral e popular	a. Conceptos de música tradicional e popular. b. Presenza da música nas sociedades tradicionais c. A música popular no s. XX
4. Aproximación ás manifestacións musicais pasadas ou actuais, e elaboración dun proxecto	a. A elección do obxecto e a selección das fontes de información. b. Elaboración do proxecto c. Presentación do proxecto

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	12	48	60
Lección maxistral	25	50	75
Obradoiro	10	0	10
Presentación	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Seguimento do traballo do alumnado na aula, durante as sesións prácticas. No caso de ter que realizarse na modalidade de teledocencia, o obradoiro atenderase mediante as titorías telemáticas.
Traballo tutelado	Seguimento da elaboración dos traballos de aula. No caso de ter que realizarse na modalidade de teledocencia, a titoría realizara-se a través do despacho virtual.
Lección maxistral	Exposición dos aspectos teóricos e prácticos de carácter xeral. No caso de ter que realizarse en modalidade de teledocencia será a través da aula virtual do campusremoto.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	Seguimento participativo nas sesións de aula	50	A1 A2 A3 A4 A5	C56	D1 D2 D6 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D18
Obradoiro	Realización do unha valoración crítica de un documento académico sobre algún tópico da música na cultura, seleccionado polo docente.	20	A1 A2 A3 A4 A5	C56	D1 D2 D6 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D18
Presentación	Exposición en grupos reducido ou de xeito individual dun proxecto de investigación e reflexión crítica sobre un tópico da música, histórica ou actual	30	A2 A3 A4	C56	D1 D2 D6 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao alumnado que teña unha asistencia regular (mínimo de 60% das clases impartidas) aplicaráselle os seguintes criterios de avaliación:

- Por asistencia: ata un 50% da cualificación de acordo co nivel de asistencia, sempre por enriba do 60% das clases impartidas.
- Elaboración dunha recensión crítica a partir dun texto ou textos proporcionados polo docente, cunha extensión mínima de 5 páxinas. Suporá ata un 20% da cualificación.
- Presentación dun traballo de investigación ao redor dalgún tópico da música histórica ou actual, no que se porá de manifesto a análise e valoración da función social da música. Suporá ata un 30% da cualificación.

As persoas que non teñan unha asistencia regular ás clases, entendendo como tal un mínimo dun 60% das mesmas, deberán presentar os traballos indicados nos puntos b e c anteriores, que neste caso ponderarán o 50% da cualificación, cada un.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón correspondente:

<http://fceed.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cruces, Francisco (ed.), **Las Culturas Musicales**, Trotta, 2001

Martí, Josep, **Más allá del Arte. La música como generadora de significados sociales.**, Deriva Editorial, 2000

Snowmam, Daniel, **La ópera. Una historia social**, Siruela, 2012

Bibliografía Complementaria

Clayton, Martin et alii, **The Cultural Study of Music**, Routledge, 2003

Costa Vázquez, Luís, **Música e Ideología en la génesis de los grandes cancioneros históricos de Galicia". En: Sampedro y Folgar, Casto. Cancionero Musical de Galicia**, Fund. Barrié de la Maza, 2007

Ramos López, Pilar, **Música y Feminismo**, Narcea, 2003

Ladrero, Valentín, **Músicas contra el poder**, La oveja roja, 2016

Raynor, Henry, **Una historia social de la música**, Siglo XXI, 1986

Abad, Luís Angel, **Rock contra cultura**, Biblioteca Nueva, 2002

Fernández Rego, Fernando, **Unha historia da música en Galicia**, Galaxia, 2019

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia regular ás clases.
  - 2) Actitude favorable, receptiva e activa.
  - 3) Predisposición ao traballo en grupo
-

Plan de Continxencias

Descrición

No caso de non poder realizarse a docencia presencial, as actividades correspondentes a Clases Maxistrais realizaranse mediante videoconferencia.

Os Obradoiros realizaranse de modo autónomo polo alumnado, e farase o seguimento mediante titoría telemática individualizada. As exposicións realizaranse mediante as ferramentas telemáticas, e de non ser posible, a presentación sería avaliada mediante documento PDF remitido ao docente.

As ferramentas e criterios de avaliación, mantéñense en tanto as ferramentas telemáticas permitan o desenvolvemento suficiente destas actividades.

Utilizaranse as ferramentas dispoñibles tales como Campusremoto e Fatic

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión corporal e danza**

Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G120V01928			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	Alonso Monteagudo, Julio Carlos			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A Expresión corporal e danza forma parte da Área de Didáctica da Expresión Musical e engloba os coñecementos motrices, coreográficos, corporais, rítmicos e expresivos da educación musical de nenos e nenas en idade escolar.			

Competencias

Código	
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula
C13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
C15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais
C17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
C54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical
C55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola
C56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

1. Coñecer os fundamentos e desenvolvemento da didáctica da expresión corporal e a danza e ser capaz de realizar adaptacións que permitan acceder a todo o alumnado de primaria ao desfrute da música e ao seu uso como medio de expresión.	B2 B3 B4	C13 C54 C55	D1 D8 D10 D15 D17
2. Ser capaz de analizar as correntes de educación musical a través do movemento, extraendo conceptos e liñas metodolóxicas cunha coherencia sistemática.	B2 B4	C6 C53 C54 C56	D10 D13 D15 D18
3. Coñecer a importancia da danza dentro da historia da música nas diversas culturas.	B3	C15 C53 C54	D1 D13 D14 D16
4. Saber utilizar o xogo musical como elemento didáctico e como contido.	B4	C6 C11 C17 C56	D2 D9 D12 D18
5. Ser capaz de utilizar referencias variadas para improvisar só ou en grupo.	B2 B11	C2 C6 C11 C15 C17 C56	D15 D16 D17 D18
6. Dominar a didáctica da expresión corporal-danza, así como as técnicas de programación, deseño de sesións, elección e creación de recursos e estratexias de intervención.	B2 B8	C53 C54 C55	D9 D13
7. Coñecer os fundamentos da cultura popular, con especial referencia ao folclore propio da comunidade autónoma.	B3 B8	C2 C15 C53 C55	D2 D5 D7 D13
8. Coñecer e dominar os principios da expresión e a comunicación corporal máis directamente relacionados co feito musical e coa danza.	B2	C53 C54 C55	D1 D15 D17 D19
9. Coñecer os procesos da creación coreográfica aplicada ás aulas de educación primaria.	B4	C11 C13 C15 C55 C56	D2 D9 D12 D13
10. Coñecer un amplo repertorio de danzas do mundo e os seus procedementos didácticos dentro da educación primaria.	B3 B4	C2 C13 C15 C53	D5 D7 D8 D13
11. Fomentar a práctica do traballo corporal expresivo como medio de autoconecemento e de comunicación humana.	B4	C2 C6 C56	D16 D21

Contidos

Tema	
1- Esquemas rítmicos e polirrítmias. Improvisación rítmica.	1.1 A expresión corporal e o ritmo musical como bases do movemento danzado 1.2 Técnicas de traballo do ritmo na Educación Primaria 1.3 O canon rítmico 1.4 A improvisación como base para a creación de novos ritmos.
2- Percusións corporais	2.1 O significado de corpo e a expresión corporal 2.2 Técnicas básicas de Expresión Corporal 2.3 A percusión corporal. 2.4 Percusión corporal e tubos sonoros
3- Xogos motrices e cancións con movemento	3.1 Cancións para o desenvolvemento da personalidade 3.2 Cancións para o desenvolvemento do control e axuste postural 3.3 Cancións para o desenvolvemento do esquema corporal 3.4 Cancións para o desenvolvemento do equilibrio 3.5 Cancións para o desenvolvemento da respiración 3.6 Cancións para o desenvolvemento da relaxación 3.7 Cancións para o desenvolvemento da temporalidade 3.8 Cancións para o desenvolvemento da espacialidade 3.9 Cancións para o desenvolvemento da coordinación

4- Creación coreográfica. Elementos. Procesos.	4.1 A coreografía como proceso de invención e creación na aula. 4.2 Danzas de presentación e danza aeróbica 4.3 Outros recursos didácticos: sombras chinescas corporais, sabas, máscaras
5- Danza galega, danzas do mundo e bailes de salón. Aplicacións na aula.	5.1 A danza na historia. 5.2 Danza e Folclore do mundo: representación, simbolismo, función, traxes... 5.3 Danza galega 5.2 Os bailes de salón
6- Danza e improvisación: fontes motivadoras e procesos.	6.1 Técnicas de desenvolvemento creativo: improvisación e construción 6.2 A dramatización como proceso. Match de improvisación. O clown 6.3 Improvisación en danzas, bailes e cancións como medio de expresión e motivación do alumno.
7- Metodoloxías para a didáctica da expresión corporal-danza na escola.	7.1 Aspectos clave para o ensino e a aprendizaxe da expresión corporal e a danza 7.2 Técnicas de concienciación corporal. Técnica Alexander e Técnica de Jacobson. 7.3 Correntes pedagóxicas participativas e metodoloxías integradoras da expresión corporal e a danza na Educación Primaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	22	33	55
Lección maxistral	10	0	10
Presentación	10	10	20
Resolución de problemas de forma autónoma	0	10	10
Debate	10	0	10
Cartafol/dossier	0	20	20
Práctica de laboratorio	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	O estudante participará na creación de distintas presentacións e exposicións que o profesor propoña na aula.
Resolución de problemas de forma autónoma	O estudante traballará de forma autónoma para resolver os distintos problemas que se vaia atopando tanto como parte dun grupo ou de maneira individual.
Debate	Apertura de debates e discusións para compartir e ver puntos de vista, para extraer conclusións e co obxecto de reflexionar como medio para a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Realización de coreografías grupais e propostas motrices didácticas sobre cancións propostas
Lección maxistral	Exposición de cancións motrices orientadas a fins concretos e de danzas do mundo concretas
Presentación	Presentacións grupais de actividades encamiñadas ó desenvolvemento dos nenos e das nenas
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución tanto individual como grupalmente dos problemas que van xurdindo na realización das tarefas
Debate	Presentacións comúns de temas con diferentes enfoques e aportacións de diferentes puntos de vista
Probos	Descrición
Cartafol/dossier	Realización dun dossier ou diario de clase no que se recollan aqueles datos realmente importantes ou destacables así como sirva de memoria e guía docente.
Práctica de laboratorio	Realización de distintas probas que sirvan para valorar o grao de asentamento dos obxectivos e o grao de acerto entre o planeado e o logrado

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	Asistencia, participación, implicación e resolución de exercicios ou proxectos propostos.	40	B2 B3 B4 B8 B11	C2 C11 C15 C17 C53 C54 C55 C56	D2 D9 D10 D12 D21
Presentación	Participación e implicación nas distintas presentacións que se propoñan, tanto individuais como grupais	10	B2 B11	C55 C56	D1 D2 D9 D18 D21
Resolución de problemas de forma autónoma	Capacidade de resolución de exercicios de forma autónoma	10		C13 C53 C55 C56	D2 D12 D13 D16 D18 D21
Cartafol/dossier	Dossier organizado con todas as actividades levadas a cabo na materia por todos os membros da clase e tanto teóricas como prácticas.	20		C54 C56	D2 D5 D7 D8 D15 D17 D19 D21
Práctica de laboratorio	Realización individual e grupal dunha proba práctica.	20	B2 B11	C6 C13 C53 C54 C55 C56	D2 D9 D10 D12 D13 D14 D16 D18 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN:

Aplicaranse dous sistemas de avaliación diferenciados para o alumnado Asistente e o Non Asistente. O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá poñerse en contacto co profesorado nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación e poder ser convenientemente avaliado. Do mesmo modo, todo aquel alumnado que, sen notificar esta situación, asista a menos do 80% das sesións prácticas será considerado para todos os efectos como Non Asistente.

* **Modalidade presencial:** A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior.

* **Modalidade non presencial:** Os alumnos/as non asistentes, realizarán un exame práctico relacionado cos resultados de aprendizaxe da materia. A avaliación e a superación da mesma virá determinada do seguinte xeito:

- O alumno ou alumna terá que simular unha situación de aula de primaria e mostrar e ensinar dúas danzas, unha libre e unha danza do mundo. Ademais terá que comentar detalladamente todos os aspectos didácticos que tivo e ten en conta para poñela en práctica. 40%
- O alumno ou alumna terá que entregar un dossier sobre as actividades levadas a cabo nas clases. O profesor lle indicará cales e terá que constar unha descrición detallada das mesmas, así como expoñelas diante do profesor. 30%
- O alumno ou alumna terá que realizar dúas danzas, unha libre e unha danza do mundo, en grupo de 4 a 6

participantes, e na que, aquí sí, a complexidade e precisión na exudación das mesmas, serán tamén valoradas. 30%

Do mesmo xeito que na modalidade Presencial, a nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada (exclusivamente para o presente curso académico), tanto na modalidade presencial como na non presencial.

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

KALMAR, D., **Qué es la Expresión Corporal?**, LUMEN, 2005

Pease, A., **El lenguaje del cuerpo**, Paidós, 1993

RUANO, K., SÁNCHEZ, G., **Expresión Corporal v Educación.**, Wanceulen, 2009

Salzer, J., **La expresión corporal**, Herder, 1984

Santiago, P., **Desde la expresión corporal a la comunicación interpersonal**, Narcea, 1985

Schinca, M., **Expresión corporal.**, Escuela Española, 1989

Bibliografía Complementaria

BATALHA, A.P., **Metodología do ensino da danza**, UTL, 2004

BERGE, I., **Danza la vida. El movimiento natural. Una autoeducación holística.**, Narcea, 2000

Knapp, M. L., **La comunicación no verbal: el cuerpo y el entorno.**, Paidós, 1992

Learreta Ramos, B. y otros, **Didáctica de la Expresión Corporal**, Talleres monográficos, 2005

MONTAVEZ, M.; ZEA, M.J., **Expresión Corporal. Propuestas para la acción.**, Re-crea., 1998

Motos, T., **Iniciación a la expresión corporal: teoría, técnica y práctica.**, Humánitas, 1983

Pascual Mejía, P., **Didáctica de la música. Primaria**, Pearson, 2002

Pascual Mejía, P., **Didáctica de la música. Infantil**, Pearson, 2006

ROMAIN, M., **La danse à l'école primaire.**, Retz, 2001

Scott, M.D.; Powers, W.G., **La comunicación interpersonal como necesidad**, Narcea, 1985

Stokoe, P.; Schaechter, A., **La expresión corporal**, Paidós, 1984

Winnicott, D.W., **El gesto espontáneo**, Paidós, 1984

Zimmermann, D., **Observación y educación no verbal en la escuela infantil**, Morata, 1987

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continua a clases.
- 2) Actitude favorable, receptiva e participativa.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Ante esta situación, a actividade docente se desenvolverá a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Fatic.

Non obstante:

* Metodoloxías docentes que se manteñen

-Lección maxistral: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

-Resolución de problemas de forma autónoma: O estudante traballará de forma autónoma para resolver os distintos problemas que se vaia atopando tanto como parte dun grupo ou de maneira individual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Traballo tutelado: O estudante desenvolve exercicios ou proxectos baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.

-Presentacións: O estudante participará na creación de distintas presentacións e exposicións a través do campus remoto que o profesor propoña.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

As titorías realizaranse de xeito telemático: e-mail, campus remoto e faitic.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación constará dos seguintes apartados:

-Realización práctica individual dun exercicio proposto polo docente. 25%

-Dossier organizado con todas as actividades levadas a cabo na materia tanto teóricas como prácticas. 25%

-Realización, calidade, implicación e resolución dos exercicios ou proxectos propostos. 50%

DATOS IDENTIFICATIVOS**A linguaxe corporal**

Materia	A linguaxe corporal			
Código	P02G120V01944			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Ordóñez, Enrique			
Profesorado	García Ordóñez, Enrique			
Correo-e	kikewp@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	En esta materia o alumnado coñecerá as posibilidades expresivas de o corpo e de a linguaxe, adquirindo e vivenciando competencias que lle van a permitir favorecer o correcto desenvolvemento de a expresión corporal en o alumnado de ensino primario			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
C58	Coñecer o currículo escolar da educación física
C59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
C60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais

D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos e en a linguaxe corporal.	A2 A4	B1 B2 B10	C57 C58	D1 D8 D16 D17
2. Potenciar en os nenos e as nenas o coñecemento e control de o seu corpo e as súas posibilidades motrices mediante o corpo.	A1 A3 A5	B4 B5 B8 B10 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D15
3. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento de a realidade social.	A2 A3	B4 B11 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D12 D14 D15 D16 D17 D18
4. Potenciar o uso de a linguaxe corporal para conseguir unha mellor expresión, respectar o traballo propio e desenvolver habilidades sociais.	A1 A2 A5	B2 B4 B10 B11 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D7 D12 D14 D15 D21 D22
5. Potenciar en os nenos e as nenas o coñecemento e control de o seu corpo e as súas posibilidades motrices.	A2 A4	B1 B8 B11 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D2 D6 D9 D10 D15 D16 D19
6. Ser capaz de deseñar actividades de aprendizaxe de novas formas de expresión.	A1 A3	B1 B4 B8 B11	C57 C58 C59 C60 C61	D12 D14 D15

Contidos

Tema	
Bloque 1. Principios básicos da linguaxe corporal en Educación Primaria. Linguaxe corporal e estilos docentes en Ed. Primaria.	Tema 1. Principios básicos da linguaxe corporal. Tema 2. Linguaxe corporal e estilos docentes
Bloque 2. A linguaxe corporal medio de representación, expresión e comunicación en Educación Primaria. O código non verbal na infancia.	Tema 3. Linguaxe corporal medio de representación, expresión e comunicación Tema 4. O código non verbal na infancia
Bloque 3. Do xogo simbólico ao xogo dramático. A creatividade	Tema 5. Do xogo simbólico ao xogo dramático Tema 6. A creatividade
Bloque 4. Principios *metodolóxico-didácticos para a aplicación de técnicas artístico-expresivas en educación primaria: a danza creativa e tradicional, o teatro de sombras, a pantomima e a *dramatización.	Tema 7. Principios metodolóxico-didácticos na danza creativa e tradicional. Tema 8. Principios metodolóxico-didácticos do teatro de sombras Tema 9. Principios metodolóxico-didácticos da pantomima Tema 10. Principios metodolóxico-didácticos na dramatización.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Prácticas de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que serán desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acabar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase seguimento na propia aula da evolución das aprendizaxes do alumnado
Lección maxistral	Serán levadas a cabo polo profesor nas aulas teóricas

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Lección maxistral	Exame tipo test e/ou pregunta curta	70	A1	B1	C57	D10	
			A2	B2	C58	D15	
			A3	B4	C59	D19	
			A4	B5	C60		
			A5	B8	C61		
	Avaliarase o traballo entregado pola/o estudante sobre os exercicios propostos. Valoraranse a calidade, a coherencia, os aspectos formais, etc. Este apartado formará parte da avaliación dependendo da marcha do curso, podendo chegar a valer até un 10% da nota final, o que faría que o exame valesse un 40% si o/a docente decide aplicar este criterio de avaliación.			B10			
				B11			
				B12			
Prácticas de laboratorio	Avaliarase os traballos realizado/s mediante unha ficha de avaliación. Valoraranse distintos aspectos dependendo do traballo en cuestión, como a participación, a calidade do traballo, a progresión, adecuación das actividades ao contido a desenvolver, etc (40%)	30	A1	B1	C57	D1	
			A2	B2	C58	D2	
			A3	B4	C59	D6	
			A4	B5	C60	D7	
			A5	B8	C61	D8	
	Participación activa nas clases prácticas avaliada mediante unha ficha de control (10%)				B10		D9
					B11		D10
					B12		D12
							D14
							D15
							D16
							D17
			D18				
			D19				
			D21				
			D22				

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia en primeira convocatoria e de maneira continua, o alumnado ha de aprobar a parte práctica (50%) tal e como se describiu no apartado de probas (traballos de aula, aulas de laboratorio). Tamén se someterá a un exame da parte teórica (50%) o día oficial do exame. É imprescindible aprobar ambas as partes, teórico e práctica, para superar a materia.

En resolución de problemas e/ou exercicios:

Avaliarase o traballo entregado polo/a estudante sobre os exercicios propostos. Valoraranse a calidade, a coherencia, os aspectos formais, etc. Este apartado formará parte da avaliación dependendo da marcha do curso, podendo chegar a valer até un 10% da nota

Quen non cumpra cos requisitos da práctica de forma continua, se presentará una segunda edición a unha avaliación consistente en:

- exame sobre a parte teórica da materia: 5 puntos
- exame sobre a parte práctica da materia: 5 puntos

É imprescindible aprobar tanto o apartado a) como o b) para superar a materia

Data do exame: Consultar na web da Facultade (<http://fced.udvigo.es/gl/docencia/exames>) no menú "Data exames"

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nista-Piccolo, V., & Moreira W., **Movimiento y Expresión Corporal.**, NARCEA, 2015

Ortiz, M., **Comunicación y Lenguaje Corporal. Bases y fundamentos aplicados al ámbito educativo.**, PROYECTO SUR, 2000

VVAA, **La Educación Psicomotriz (3-8 años). Cuerpo, Movimiento, Percepción, Afectividad : Una propuesta teórico-práctica**, GRAO, 2007

Bibliografía Complementaria

Cebreiros, J., **Olvida tu Lenguaje Corporal. Una nueva forma de entender la comunicación.**, PLATAFORMA EDITORIAL, 2015

Fajardo, L. & Moya, C., **Fundamentos Neuropsicológicos del Lenguaje**, EDICIONES UNIVERSIDAD DE SALAMANCA, 1999

Ortiz, M., **Expresión Corporal. Una propuesta didáctica para el profesorado de Educación Física**, GRUPO EDITORIAL UNIVERSITARIO, 2002

Pat, O., **Psicoterapia Sensoriomotriz**, DESCLEE DE BROUWER, 2016

Pons, C, **Comunicación no verbal**, KAIROS, 2015

Ruíz de Velasco, A., & Abad, J., **El Juego Simbólico**, GRAO, 2011

Sainz De Vicuña, P, **Educación en el aula de 2 años: Una propuesta Metodológica**, GRAO, 2010

Velázquez, E., **Afecto y Lenguaje. La construcción del sujeto**, EDICIONES UAB, 2014

VVAA, **Movimiento y Lenguajes. De la experiencia sensorio-perceptiva a la conciencia y el pensamiento.**, GRAO, 2017

VVAA, **Comportamiento no verbal. Más allá de la comunicación y el lenguaje**, EDICIONES PIRAMIDE, 2016

Recomendacións

Materias que continúan o temario

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes serán as mesmas no tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% remoto. En calquera caso, a única diferenza incumbe ao espazo onde se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensino mixto ou semipresencial, as metodoloxías levarán a cabo de modo semipresencial e virtual. Doutra banda, no escenario de ensino a distancia, as metodoloxías previstas adaptaranse a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, coma se di o apartado anterior, unha modalidade de execución, presencial e virtual (no caso de escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia)

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

No potencial escenario da docencia semipresencial, as sesións de autorización poderanse realizar presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza. No caso dun escenario docente a

distancia, a autorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir
Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe
A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

- Ferramentas para a docencia virtual, no escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e proverase da mesma forma o uso da plataforma de Teledocencia FAITIC como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade dos alumnados aos contidos docentes.

- No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de maneira online.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as próximas convocatorias, mantéñense en calquera do tres modalidades de ensino previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2021-22. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, mantéñense, tanto para o alumnado asistente, como para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxías de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso desta nunha situación de ensino mixto ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependente das instalacións e medios dispoñibles. Si non fose posible facelas presencialmente, combinarase a modalidade presencial coa virtual ou se realizará exclusivamente de forma virtual.

Si a situación é de ensino a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de forma virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións nas probas de avaliación, menos no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevé novas probas de avaliación

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Actividade física e diversidade na escola**

Materia	Actividade física e diversidade na escola			
Código	P02G120V01945			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vicente Vila, Pedro Carballo Afonso, María Rocío			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	A materia atende as necesidades educativas especiais nos procesos de ensino - aprendizaxe no eido das actividades físicas			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
C58	Coñecer o currículo escolar da educación física
C59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
C60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar

D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe para a diversidade.	A1	B2	C59	D1
	A2	B4	C60	D2
2. Ser capaz de utilizar os xogos como medio para promover a comprensión da realidade.			C61	D6
3. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices que atendan á diversidade.				D7
				D8
5. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.				D9
				D10
7. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices.				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D21
				D22
4. Coñecer o desenvolvemento psicomotor e deseñar intervencións que atendan á diversidade	A1	B1	C57	D1
	A2	B2	C58	D2
	A3	B4	C60	D6
	A4	B5		D7
	A5	B8		D8
		B10		D9
		B11		D14
		B12		D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D22
6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.		B8	C57	D2
		B10		D7
				D8
				D9
				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D21
8. Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente no proceso educativo	A5	B8		D6
		B12		D7
				D8
				D9
				D12
				D14
				D15
				D17
				D19
				D21

Contidos

Tema

BLOQUE 1	Conceptos básicos sobre diversidade e actividade física. Tipoloxía da diversidade: diversidade socioculturais, alumnado con necesidades educativas especiais, diversidade de xéneros e persoas, etc
BLOQUE 2	A atención á diversidade na escola desde a motricidade. Modelos. A aprendizaxe motriz cooperativo. A convivencia e a resolución de conflitos.
BLOQUE 3	Estratexias didácticas de atención á diversidade desde a actividade física na escola.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	8.5	17	25.5
Lección maxistral	10	20	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4
Traballo	2	6	8
Práctica de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de problemas e exercicios expostos e analizados na clase.
Lección maxistral	Exposicións dos aspectos máis relevantes de cada tema, explicando conceptos, clasificacións, técnicas...Será de carácter participativo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións de contidos de carácter teórico ou conceptual vencellados as competencias a desenvolver na materia. As sesións maxistrais desenvolveranse na aula baixo a dirección dos docentes responsables da materia en base os contidos obxecto da mesma.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de supostos prácticos vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os supostos prácticos resoltos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas	Descrición
Traballo	Proxectos de intervención didáctica vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os proxectos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Práctica de laboratorio	Deseño, dirección e desenvolvemento de sesións prácticas por parte do alumnado sobre contidos vencellados a materia. O deseño, dirección e desenvolvemento das sesións son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas escritas ou orais de resposta curta	50	A1	B1	C57	D1
			A2	B4	C58	D2
			A3	B8	C60	D6
			A4	B10		D7
			A5	B12		D14
						D16
						D18
						D22

Traballo	Presentación dun documento escrito correspondente a unha Unidade Didáctica que é o marco de desenvolvemento das sesións porácticas vencelladas.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B10 B11	C58 C59 C60	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D10 D12 D14 D15 D16 D17 D19 D21 D22
Práctica de laboratorio	Deseño, desenvolvemento e dirección de sesións incluídas no marco da Unidade Didáctica presentada coma proba de avaliación	20		B1 B2 B5	C58 C59 C60 C61	D2 D7 D8 D9 D12 D17 D18 D19 D21 D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

É requisito imprescindible para a superación da materia ter aprobadas as dúas ferramentas ou instrumentos de avaliación establecidos. No caso de non superar a materia en primeira convocatoria gardanse as partes aprobadas exclusivamente ata a segunda convocatoria do mes de xullo. Non se gardan partes aprobadas da materia para outras matrículas na materia, correspondente a diferente curso académico.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

No desenvolvemento das sesións teóricas de grupo A, e de xeito exclusivo para o alumnado presente na aula, podense deseñar/elaborar/plantexar tarefas de suposto práctico ou de investigación/achega de información co gallo de liberar contidos teóricos do examen final da materia.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón <http://fced.uvigo.es/es/docencia/examenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jiménez Martín, P.J., **Manual de estrategias de intervención en actividad física, deporte y valores.**, Síntesis, 2008
Merida, R., **La orientación en educación infantil: una alianza entre los agentes educativos.**, Pirámide, 2012
Vieira, A.M & Martín, M.C., **La atención a la diversidad en educación infantil: los rincones.**, Graó, 2000

Bibliografía Complementaria

SCOPUS,

SPORT DISCUS,

Gómez, H., **Educación Física y atención a la diversidad**, La tierra hoy, 2009

Lasaga, M.J. & Rodríguez, C., **La coeducación en la Educación Física y el deporte escolar: Liberar Modelos.**, Wanceulen, 2006

Varios, **Revista de Educación Física**, Boidecanto,

Prades, J. & Oriol, M., **Los retos del multiculturalismo: en el origen de la diversidad.**, 2009

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A linguaxe corporal/P02G110V01928

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

* Metodoloxías docentes que se modifican: Lección maxistral troca por videoconferencias para o desenvolvemento de contidos teórico - prácticos da materia.

Prácticas de laboratorio trocan por seminarios on line de deseño de tarefas motrices, sesións ou unidades didácticas dirixidas a un proceso de ensino - aprendizaxe no eido das actividades físicas e o deporte atendendo a casos espoe ´ficios e concretos de aplicación de medidas de atención a diversidade.

Ambas opcións metodolóxicas desenvolveranse por medio das aulas do Campus Remoto da UVigo

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías).

Titorías on line nos despachos virtuais do profesorado responsable da materia (Despacho nº 396 de D^a. Rocío Carballo Afonso e despacho nº 2704 de D. Pedro Vicente Vila), sempre utilizando o procedemento de cita previa vía correo electrónico (rociocarballo@uvigo.es de D^a. Rocío Carballo Afonso e pvicente@uvigo.es de D. Pedro Vicente Vila), consultas vía correo electrónico nos enderezos anteriormente indicado e aportación de apuntamentos, documentación de docencia virtual (presentacións comentadas, grabacións de videoconferencias) e bibliografía de apoio no FAITIC.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba Prácticas de laboratorio, Participación activa nas clases prácticas, deseño, dirección e desenvolvemento de sesións prácticas vencelladas coas competencias e contidos da materia. Presentación escrita da Unidade Didáctica marco de desenvolvemento das sesións prácticas. : [Peso anterior 50%] [Peso Proposto 50%]

...

* Probas que se modifican

[Lección maxistral, proba tipo test ou resposta curta] => Probatipo test pou resposta curta on line no FAITIC [Peso proposto 50%]

* Novas probas.

No desenvolvemento das sesións vía telemática podense deseñar/elaborar/plantexar tarefas de suposto práctico ou de investigación/achega de información co gallo de liberar contidos teóricos do examen final da materia.

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas: Practicum**

Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	P02G120V01981			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	48	OB	4	An
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Varela Losada, María Mercedes			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	mercedesvarela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O artigo 2 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, define estas como [...] unha actividade de natureza formativa realizada polos estudantes universitarios e supervisada polas Universidades, cuxo obxectivo é permitirles aos mesmos aplicar e complementar os coñecementos adquiridos na súa formación académica, favorecendo a adquisición de competencias que os preparen para o exercicio de actividades profesionais, faciliten a súa empregabilidade e fomenten a súa capacidade de emprendemento. O Real Decreto mencionado establece no seu artigo 3 que, coa realización das prácticas académicas externas, se pretenden alcanzar os seguintes fins: a) Contribuír para a formación integral dos estudantes complementando a súa aprendizaxe teórica e práctica. b) Facilitar o coñecemento da metodoloxía de traballo adecuada á realidade profesional na que os estudantes han operar, contrastando e aplicando os coñecementos adquiridos. c) Favorecer o desenvolvemento de competencias técnicas, metodolóxicas, persoais e participativas. d) Obter unha experiencia práctica que facilite a inserción no mercado de traballo e mellore a súa empregabilidade futura. e) Favorecer a innovación, a creatividade e o emprendemento.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida

B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
C63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento	A1	B1	C61	D1
	A2	B6	C62	
	A3		C68	
	A4			
	A5			

Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas da escola na que se realizan as prácticas	A1	B1	C61	D1
	A2	B2	C62	D2
	A3	B3	C63	D3
	A4	B4	C64	D4
	A5	B5	C65	D5
		B6	C66	D6
		B7	C67	D7
		B8	C68	D8
		B9		D9
		B10		D11
		B11		D12
		B12		D13
				D14
			D15	
			D16	
			D17	
			D18	
			D19	
			D20	
			D21	
			D22	
			D23	
Interpretar e reflexionar sobre as observacións e/ou intervencións na aula mediante sesións de clase semanais organizadas polo profesor-coordinador da facultade	A1	B1	C64	D1
	A2	B6		D2
	A3	B12		D3
	A4			D5
	A5			D6
				D7
				D8
				D9
				D14
				D15
			D16	
			D22	
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares	A1	B1	C61	D1
	A2	B2	C62	D2
	A3	B3	C63	D3
	A4	B4	C64	D4
	A5	B5	C65	D5
		B6	C66	D6
		B7	C67	D7
		B8	C68	D8
		B9		D9
		B10		D10
		B11		D11
		B12		D12
				D13
			D14	
			D15	
			D16	
			D17	
			D18	
			D19	
			D20	
			D21	
			D22	
			D23	
Asumir que a competencia profesional do mestre ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	A1	B12	C61	D8
	A2		C64	D9
	A3			D10
	A4			D14
	A5			D15
				D16
			D17	
			D19	
			D22	

Tema

1. Observación e análise da realidade escolar e do contexto físico, socioeconómico, cultural e lingüístico	Observación e análise da realidade: - escolar e do contexto físico - socioeconómica - cultural - lingüística
2. Interacción e comunicación no ámbito educativo	Procesos comunicativos no ámbito educativo.
3. A planificación educativa na escola na etapa de educación primaria. Identificación, selección e discusión de técnicas e estratexias para a xestión e o control da aula	Planificación escolar. - Organización escolar
4. A intervención docente do estudante en prácticas. Deseño e desenvolvemento de estratexias e recursos educativos para o ensino en áreas instrumentais e de contidos específicos	A intervención docente na aula.
5. Deseño, realización e avaliación de intervencións educativas en relación co itinerario de especialización do estudante de prácticas	A avaliación das intervencións docentes.
6. Análise e valoración crítica do proceso de ensino e aprendizaxe na aula dende os marcos teóricos e metodolóxicos ofrecidos polas outras materias	A avaliación da práctica docente realizada.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	0	5	5
Prácticum, Practicas externas e clínicas	540	0	540
Traballo tutelado	0	25	25
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	630	630

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	As titorías semanais, individuais e colectivas, co coordinador e os titores da Universidade servirán de asesoramento aos estudantes. Analizaranse e valorarán os datos observados á luz das competencias técnicas adquiridas nas outras materias e propoñeranse directoras para desenvolver novas tarefas
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O núcleo formativo fundamental do Prácticum desenvolverase mediante a participación no proceso de ensino e aprendizaxe da aula de educación primaria asignada (xeralista e de especialidade, se é o caso). O alumno de prácticas participará nas reunións dos equipos educativos dos que faga parte e colaborará nos proxectos de innovación e nas actividades extraescolares que o centro desenvolva. Así mesmo asistirá a todas as reunións e actividades organizadas para que os estudantes en prácticas coñezan en profundidade a realidade educativa da Educación Primaria
Traballo tutelado	O traballo tutelado estará enfocado cara a reflexión das prácticas levadas a cabo, sobre todo en relación coa memoria de prácticas, que mostrará a observación e análise do contexto socioeducativo, a avaliación dos documentos obrigatorios do centro e a observación das súas implicacións para a aula, ademais do deseño e desenvolvemento de experiencias didácticas para a aula, con especial atención á avaliación e mellora deste deseños.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Foros de discusión	Participación activa en espazos de discusións educativas.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Estancia nas aulas dos centros de prácticas, guiadas polos titores dos centros
Traballo tutelado	Reflexión sobre as prácticas realizadas, á luz das competencias técnicas adquiridas no grao, e guiada polas persoas titoras
Probos	Descrición
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Realización da memoria e diario de prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe da titora ou titor do centro, segundo o protocolo correspondente	50				
Traballo tutelado	Asistencia e avaliación das reunións e outras actividades programadas	10				
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Avaliación da Memoria de Prácticas	40	A1	B1	C61	D1
			A2	B2	C62	D2
			A3	B3	C63	D3
			A4	B4	C64	D4
			A5	B5	C65	D5
				B6	C66	D6
				B7	C67	D7
				B8	C68	D8
				B9		D9
				B10		D10
				B11		D11
				B12		D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
						D22
						D23

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A titora ou titor académico da universidade avaliará as prácticas desenvolvidas polos estudantes de conformidade cos criterios e fontes de información sinalados.
2. A titora ou titor do centro escolar, como indica o art. 13 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de Novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, realizará e remitirá ao titor/a académico da Universidade a avaliación final.
3. Para superar a materia do Prácticum o estudante deberá acadar o aprobado en cada un dos criterios de avaliación establecidos nos informes, tanto do titor/a do centro escolar como do titor/a académico. Manteranse as competencias adquiridas en primeira convocatoria ata segunda convocatoria.
4. Para facilitar o proceso de avaliación, antes do inicio das prácticas, o coordinador/a do Prácticum remitiralle ao centro escolar a folla de avaliación na que se reflictan as diferentes competencias obxecto de mesma.
5. Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Particularmente, no tocante á Memoria de Prácticas, sinalar:

1. A Memoria das prácticas desenvolverase consonte o establecido no art. 14 do Real decreto 1707/2011, de 18 de Novembro.
2. A través da guía docente, así como por outro tipo de orientacións, a Comisión de Prácticas establecerá anualmente as recomendacións precisas para unha correcta elaboración da Memoria.
3. Para facilitar o proceso de avaliación cada titor ou titora contará coa correspondente folla de avaliación.
4. As datas de entrega da Memoria de Prácticas de cada convocatoria figura reflexado no calendario académico da Facultade, podendo consultarse no apartado de organización académica da web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CEBRIÁN DE LA SERNA, M. Y MONEDERO MOYA, J. J., **El e-portfolio y la e-rúbrica en la supervisión del practicum**, 1, Imprenta universitaria., 2009

Schön, D.A., **La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en las profesiones**, 1, Paidós-MEC., 1992

Zeichner, H., **A formação reflexiva de professores: ideias e práticas**, 1, Educa, 1993

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201
Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101
Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202
Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102
Historia: Historia do presente/P02G120V01203
Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204
Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103
Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104
Socioloxía: Socioloxía da educación/P02G120V01105
Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301
Ciencias experimentais/P02G120V01302
Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401
Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402
Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403
Xeografía/P02G120V01305
Lingua española/P02G120V01303
Lingua galega/P02G120V01404
Matemáticas e a súa didáctica I/P02G120V01304
Matemáticas e a súa didáctica II/P02G120V01405
Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921
Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506
Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501
Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502
Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503
Educación ambiental para o desenvolvemento/P02G120V01901
Educación artística/P02G120V01902
Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601
Ética e deontoloxía profesional/P02G120V01903
Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504
Lingua francesa e a súa didáctica/P02G120V01505
Lingua inglesa e a súa didáctica/P02G120V01507
Lingua e literatura: Español/P02G120V01603
Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602
Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria/P02G120V01925
Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926
Expresión corporal e danza/P02G120V01928
Introdución ao feito relixioso e ao cristián/P02G120V01908
Literatura infantil e xuvenil/P02G120V01910
Música nas culturas/P02G120V01927

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de Prácticas Curriulares da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

Plan de Continxencias

Descrición

Por acordo da comisión permanente da Conferencia de Decanas e Decanos de Educación, as prácticas curriculares serán presenciais, tal e como se establece nas ordes ECI e nas memorias de verificación dos títulos. Polo tanto, levaranse a cabo nos centros educativos e/ou institucións colaboradoras e o alumnado en prácticas adaptaráse aos plans de continxencia que estes habiliten no seu caso.

Calquera outra cuestión sobrevida que poida producirse derivada da situación sanitaria e que requira toma de decisión ao respecto realizarase, garantindo a igualdade de oportunidades, de acordo cos criterios que a Conferencia de Decanas e Decanos de Educación determine. Estes acordos serán remitidos á CRUE, ao Ministerio de Universidades e as axencias españolas de calidade universitaria a efecto de cumprir cos procesos formais de seguimento e calidade dos títulos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P02G120V01991			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Varela Losada, María Mercedes			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	mercedesvarela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Traballo Fin de Grao consiste no desenvolvemento autónomo por parte do estudante dun proxecto baixo a dirección dun profesor titor, cuxa realización ten a finalidade de favorecer que o estudante integre as ensinanzas recibidas durante os estudos e asegurar a adquisición das competencias propias da titulación.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
C63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro

C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
É capaz de interrelacionar as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente.	A1	B8	C61	D2
	A2		C65	D7
	A3		C66	D8
	A4			D17
	A5			D18 D21 D22
É capaz de estudar ou avaliar situacións educativas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.	A1	B1	C63	D6
	A2	B2	C64	D11
	A3	B4	C66	D13
	A4	B5		D14
	A5	B8		D15 D16
É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención educativa o o ciclo de primaria e planear de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.	A1	B2	C63	D1
	A2	B4	C64	D2
	A3	B6	C67	D9
	A4	B7	C68	D10
	A5			D13
É capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións pre-profesionais e analizando a eficacia do propio programa de traballo.	A1	B10	C62	D2
	A2	B12	C63	D8
	A3			D21
	A4			
	A5			
É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do mestre participando no desenvolvemento e análise das propostas educativas que se implementan..	A1	B7	C66	D5
	A2	B9		D12
	A3	B12		D19
	A4			D20
	A5			D23
É capaz de sintetizar información e soste argumentos sólidos.	A1	B2		D3
	A2	B3		D4
	A3	B11		
	A4			
	A5			

É capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e adecuada á audiencia para a que fosen preparadas.	A1 A2 A3 A4 A5	B8		D3 D5 D6
É capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada á intervención educativa e traballos académicos e profesionais utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.	A1 A2 A3 A4 A5	B11	C65	D16 D17 D18

Contidos

Tema	
Relacionados coas materias do título.	Contidos das materias do Grao de Educación Primaria
Planificación, desenvolvemento e/ou avaliación de investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.	Investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Traballo tutelado	22	110	132
Presentación	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas á presentación do TFG, proporcionando orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo.
Traballo tutelado	Ao alumnado asignaráselle un titor/a para a realización do TFG. A tutorización consistirá en supervisar e orientar ao estudante na temática, metodoloxía, elaboración e presentación e calquera outro aspecto académico, así como falicitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a súa presentación e defensa.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado realizará o TFG baixo a tutela do seu titor/a asignado.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Informe da titora ou titor académico sobre o seguimento do traballo do alumno	30		B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C61 C62 C63 C64 C65 C66 C67 C68	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22 D23
Presentación	Presentación do traballo fin de grao fronte a un tribunal avaliador	70	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C61 C62 C63 C64 C65 C66 C67 C68	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22 D23

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación será a suma ponderada da cualificación do Tribunal (70%) máis a valoración do titor/a (30%). A valoración do Tribunal será a media aritmética das notas atribuídas por cada un dos seus membros.

O TFG debe ser un traballo persoal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuadrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo.

As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ou segunda convocatoria, o tribunal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante e ao/o titor/a para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ferrer, V.; Carmona, M. y Soria, V. (Eds), **EL TRABAJO DE FIN DE GRADO. GUÍA PARA ESTUDIANTES, DOCENTES Y AGENTES COLABORADORES.**, 1, McGraw Hill, 2012

Walker, M., **Como escribir traballos de investigación**, 1, Gedisa, 2005

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas externas: Practicum/PO2G120V01981

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de TFG da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dunha maneira máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Para o curso 2021-22, non hai modificacións significativas nas metodoloxías no tres escenarios docentes previstos. A única adaptación é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensino mixto ou semipresencial, as metodoloxías levaríanse a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensino a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, nas aulas e no despacho do profesorado, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza.

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Remoto e preverase ao mesmo tempo o uso da plataforma de teledocencia Moovi como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Todas as probas propostas na guía docente para as próximas convocatorias, mantéñense en calquera do tres modalidades de ensino previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2021-22.

Os criterios de avaliación, así como a súa *ponderación sobre a nota final, mantéñense para o alumnado.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensino mixto ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Si non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou se realizarían exclusivamente de forma virtual.

Si a situación é de ensino a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.
